

Bulletin april 2026

Baanbrekende museumarchitectuur wereldwijd

Lezing door Marcel Teunissen, 14 april 2026

Kunstmuseum Den Haag

Hoewel het gebouwtype terugvoert naar de antieken wordt in Nederland in 1778 voor de collectie van Pieter Teyler in Haarlem het eerste openbare museum gerealiseerd. Het duurde desondanks nog vele decennia voordat de bouw van particuliere en openbare musea in ons land een vlucht zou nemen. Met de bouw van vele musea in de 20e eeuw werden alle architectuurstijlen vertegenwoordigd en werd steeds meer ingezet op 'iconische' gebouwen. In het buitenland voltrok zich in de meeste landen een soortgelijke ontwikkeling.

Zie verder op pagina 2.

Aanvang lezing 20.00 uur, welkom vanaf 19.30 uur, aanmelden niet nodig

Locatie: Scheppingskerk, Van Poelgeestlaan 2, 2352 TD Leiderdorp. Niet-leden betalen 9 euro p.p.

De lezing vormt een bloemlezing van baanbrekende musea in binnen- en buitenland, met het accent op de 21e eeuw.

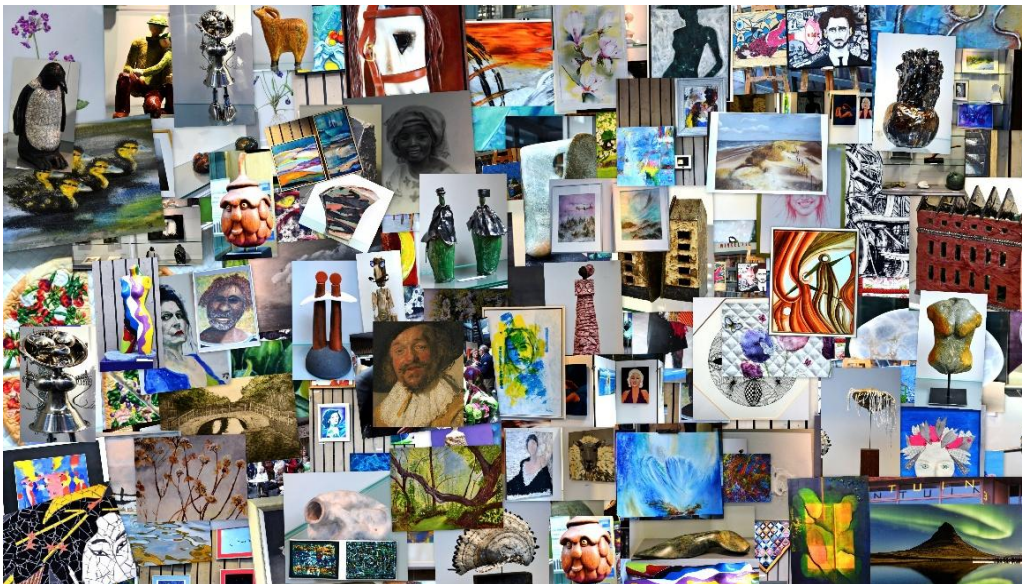
Marcel Teunissen behandelt de bouwstijlen, maar schenkt ook aandacht aan de rol van de opdrachtgever, de algehele context, het programma van eisen in relatie tot de collectie en de steeds veranderende opvattingen over het 'ideale museumgebouw'.

De Haagse architectuurhistoricus Marcel Teunissen (1961) is studenten-begeleider aan de Technische Universiteit Delft, onderzoeker en publicist. Van zijn hand verschenen onder meer de boeken *Schoone Eenheid* (2008), *Welstand en Monumentenzorg in Den Haag* (2010), *Chinese Muur* (2015), *De Papaverhof* (2017), *100 jaar Nieuwe Haagse School* (2018), *100 jaar modern Den Haag* (2020) en het Haagse stadsbeeld (2025).

2. Van het bestuur

Amateur Kunstenaars Expositie 2026

Voor uw agenda: **18 en 19 april a.s.** vindt onze **15^e Amateur Kunstenaars Expositie** plaats. Een grote activiteit van de Kunstkring, maar ook een groot Leiderdorps evenement in het atrium van het gemeentehuis Leiderdorp, Willem-Alexanderlaan 1.

Openingstijden: zaterdag 18 april: 11.00 – 17.00 uur
zondag 19 april: 11.00 – 16.30 uur

Ruim 80 amateurkunstenaars leveren op vrijdag 17 april hun 2 werken in. Daarna begint de inrichting van deze grote tentoonstellingsruimte. Vrijdagavond sturen wij u een mail met een kleine impressie van de expositie.

3. Komende lezingen en activiteiten

14 april 2026 Baanbrekende museumarchitectuur wereldwijd, Marcel Teunissen

18 en 19 april Amateur Kunstenaars Expositie-2026

12 mei 2026 'Engelandvaarders', Sierk Plantinga

9 juni 2026 Niki de Saint-Phalle: kleur, actie en activisme, Krzysztof Dobrowolski-Onclin

4. Terugblik lezing 10 maart 2026: De gebroeders van Limborch, pracht en praal onder de Bourgondische hertogen (1364-1419)

Na de recente televisiedocumentaire over de Nijmeegse Gebroeders Van Limburg liet Martijn Pieters ons in een mooie lezing nog meer prachtige beelden zien van de hand van deze jonge begenadigde kunstenaars. Omstreeks 1398, op 13- en 10-jarige jarige leeftijd, werden Herman en Johan Van Limburg naar Parijs gestuurd voor een opleiding tot edelsmeden. In 1399, op de terugweg naar Nijmegen vanwege een pestepidemie, werden ze gevangen genomen en na een half jaar vrijgekocht door o.a. Filips de Stoute.

Dankzij hun oom Johan Maelwael, die in dienst was van Filips de Stoute, kwamen zij samen met hun broer Paul in 1402 ook bij Filips in dienst. In die periode verfraaiden zij de Bible Moralisée. Zij moesten 6 dagen per week werken aan de 5000 miniaturen gedurende 3 jaar, maar Filips overleed voor die tijd. Daarna werd Jean Duc de Berry, oudere broer van Filips, hun mecenas. Hij was de 3e zoon van de Franse koning en ook een broer van Karel de Vijfde. Zijn diverse residenties zijn terug te zien in de werken van de gebroeders. Ook de beste beeldhouwers en andere kunstenaars kregen opdrachten van Jean de Berry.

Tijdens de Franse revolutie is veel van die kunst vernield, ook hoofden van beelden in de kathedraal van Bourges, die later nog wel gerestaureerd zijn. Portretten van Jean de Berry en zijn vrouw, getekend door Hans Holbein, zijn nog wel bewaard gebleven.

Les Très Belles Heures de Notre Dame was een getijdenboek van bestaande miniaturen die door de gebroeders Van Limburg verrijkt werden en waaraan door hen handschriften werden toegevoegd van hogere kwaliteit. Zij voegden variatie toe, perspectief en échte luchten met gradaties blauw van donker naar licht. Zij beeldden personen niet alleen frontaal uit, maar ook op de rug en omkijkend. Het werk van de relatief jonge mannen is heel verfijnd en er is in 1505, bijna een eeuw na hun dood, nog naar deze 3 broers verwezen. Maar daarna raakten zij in de vergetelheid. Pas in het midden van de 19e eeuw werd hun werk herontdekt.

Het beroemde getijdenboek *Les Très Riches Heures de Duc de Berry* (ca. 1410), een kalender met 12 maanden en bijbelteksten, bestaat uit aspecten van de echte wereld en ook kastelen van Jean de Berry zijn afgebeeld. Het boek is in 1855 aangetroffen bij een familie in Genua en vervolgens naar het Kasteel van Chantilly in Frankrijk overgebracht en wereldberoemd geworden.

Sommige voorstellingen in de getijdenboeken lijken op eerdere werken van Italiaanse meesters, maar het is niet bekend of de gebroeders naar Italië zijn geweest. Het meest waarschijnlijk is dat er kopieën van deze werken meegenomen zijn naar Frankrijk en dat ze gezien zijn door de gebroeders van Limburg.

In 1416 zijn de broers overleden, waarschijnlijk aan de pest, evenals Jean Duc de Berry.

Les Très Riches Heures de Duc de Berry, februari